

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ СТРАТЕГИЈЕ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

ЗА ПЕРИОД: МАРТ 2012 – МАРТ 2013. ГОДИНЕ

УВОД

Стратегија каријерног вођења и саветовања у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 16/10, у даљем тексту: Стратегија) усвојена је 4. марта 2010. године, чиме је Република Србија (у даљем тексту: РС) усвојила стратешки важан документ предвиђен Националном стратегијом за младе („Службени гласник РС”, број 55/08). Он садржи визију каријерног вођења и саветовања (у даљем тексту: КВиС), као фактора друштвеног и привредног развоја, али и циљеве и конкретне мере помоћу којих се практична политика КВиС може реализовати. Акциони план за спровођење Стратегије од 2010. до 2014. године је њен саставни део (у даљем тексту: Акциони план).

Упркос високој незапослености у Србији (према подацима Анкете о радној снази из октобра 2012. године, стопа незапослености износи 23,1%), привреди недостаје квалификована радна снага са компетенцама које захтева савремено тржиште рада. На страни понуде радне снаге и даље је присутна фокусираност на вештине и занимања која су превазиђена или нису у складу са потребама економије у развоју. Неусаглашеност понуде и потражње на тржишту рада још увек успорава развој нових сегмената привреде што додатно наглашава потребу даљих реформи система образовања и обуке.

Иако су приметни помаци у правцу достизања образовања заснованог на компетенцијама и исходима, образовни систем у Србији још увек пружа знања и вештине без системске и ефикасне усклађености са захтевима тржишта рада. Томе говоре у прилог висока и растућа стопа незапослености младих (према подацима Анкете о радној снази из октобра 2012. године, стопа незапослености младих од 15 до 30 година износи 42,25%), што захтева даље унапређење система КВиС и лакшу доступност овим услугама.

КВиС, уз концепт целоживотног учења, последњих година заузима све значајније место у европским и светским оквирима као инструмент за повећање запошљивости. На европском нивоу, као део Стратегије Европске уније 2020 (*EU Strategy for Youth – Investing and Empowering*), Агенда за нове вештине и послове (*The Agenda for New Skills and Jobs*) доноси иницијативе усмерене ка развоју квалификоване радне снаге способне да се прилагоди променљивим захтевима тржишта рада што је истовремено један од кључних приоритета кроз које Европа настоји да подигне стопу запослености. Континуирано улагање у образовање и обуке, развијање механизма за прогнозирање потреба тржишта рада, пружање услуга КВиС јесу основе за подизање продуктивности, конкурентности, економског раста и на крају запослености. Каријерно вођење и саветовање стога је признато као један од основних инструмената развоја људских ресурса којим се постижу како циљеви веће социјалне једнакости и инклузије, тако и образовни и циљеви економског развоја.

Савремени концепт КВиС превазилази почетни избор школе и занимања и обухвата уклапање професионалних и приватних улога: посла, слободног времена и

менталног здравља. Успостављање система КВиС на националном нивоу има за крајњи циљ појединца оспособљеног да планира своје образовање, стално усавршавање и рад. Са друге стране допринос развоју локалне, регионалне и националне економије кроз унапређење људских ресурса је очигледан.

Као тело задужено за праћење имплементације Стратегије оформљена је Радна група за спровођење Стратегије каријерног вођења и саветовања у Републици Србији (у даљем тексту: Радна група) Одлуком Владе 05 број: 02-3148/2011, 28. априла 2011. године („Службени гласник РС”, број 30/11), са мандатом до 2014. године. Основни задаци Радне групе тичу се: предлагања мера ради усклађивања активности на спровођењу Стратегије према динамици утврђеној њеним Акционим планом, затим праћења реализације Стратегије, учешћа у евалуацији и припреми годишњих извештаја за Владу о реализацији Стратегије, као и учествовања у промоцији и популарисању успостављања система КВиС у РС.

Услед институционалних и кадровских промена које су наступиле након формирања нове Владе у 2012. години и усвајања новог Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 72/12) дошло је до измена у саставу Радне групе. Влада РС је 29. децембра 2012. године донела Решење о разрешењу и именовању председника и чланова Радне групе за спровођење Стратегије каријерног вођења и саветовања у Републици Србији, број 119-9471/2012 („Службени гласник РС”, број 124/12).

У Радну групу именовани су:

1) за председника:

Ненад Боровчанин, Министарство омладине и спорта;

2) за чланове:

1. др Зоран Костић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја,

2. Јелена Ранчић, Министарство финансија и привреде,

3. Биљана Жарковић, Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе,

4. Бранкица Јанковић, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике,

5. проф. др Нада Ковачевић, Конференција универзитета Србије.

Након ових измена Радна група заседа у следећем саставу:

1) председник: Ненад Боровчанин, Министарство омладине и спорта,

2) Снежана Клашња, Министарство омладине и спорта,

3) др Зоран Костић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја,

4) Јелена Ранчић, Министарство финансија и привреде,

5) Биљана Жарковић, Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе,

6) Бранкица Јанковић, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике,

7) проф. др Нада Ковачевић, Конференција универзитета Србије,

8) Драган Ђукић, Национална служба за запошљавање,

9) Слободан Самарцић, Привредна комора Србије,

10) Јасмина Танасић, Стална конференција градова и оштина, и

11) Весна Ђукић, Београдска отворена школа.

Извештај о спровођењу Стратегије од њеног усвајања марта 2010. до марта 2012. године поднет је Влади Републике Србије 1. октобра 2012. године ради информисања. У извештају је закључено да је за прве две године спровођења Стратегије направљен значајан помак у погледу стратешког повезивања кључних актера на овом пољу, да су темељи за развој система КВиС успешно постављени, као и да је почело смањивање јаза између света образовања и тржишта рада. Такође, на половини стратешког периода био је приметан напредак у области изградње основне инфраструктуре: отварања универзитетских и других центара за вођење и развој каријере, центара за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом и увођења услуга КВиС у канцеларије за младе (у даљем тексту: КЗМ). Општи је утисак да је побољшан квалитет и доступност информација о тржишту рада, о мерама и подстицајима за запошљавање. Израђен је и дистрибуиран велики број информативних материјала, брошура, водича и приручника који омогућавају даље ширење добре праксе. У извештају су посебно наглашене активности које, због недостатка финансијских средстава, нису реализоване у предвиђеном временском оквиру па их је потребно третирати као приоритетне.

МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ИЗВЕШТАЈА

За потребе израде овог извештаја, Министарство омладине и спорта (у даљем тексту: МОС), као ресорно министарство за спровођење Стратегије, прикупило је прилоге свих чланова Радне групе на основу којих је направљен пресек реализованих активности на спровођењу Стратегије у периоду од марта 2012. до марта 2013. године. Нацрт овог извештаја прослеђен је на коментарисање и сагласност свим члановима Радне групе и њихове сугестије и коментари унети су у финалну верзију овог извештаја.

Пресек реализованих активности прати специфичне циљеве и појединачне активности Акционог плана за овај извештајни период. Стога је садржај Извештаја подељен у 4 поглавља, према специфичним циљевима:

1. успостављање система каријерног вођења и саветовања;
2. развој система каријерног вођења и саветовања у образовању;
3. развој система каријерног вођења и саветовања у запошљавању; и
4. континуирано промовисање каријерног вођења и саветовања у запошљавању.

На основу увида у Извештај могуће је добити преглед остварених појединачних активности у 2012/2013. години, као и преглед активности које су делимично реализоване. Такође, неке конкретне реализоване активности нису биле предвиђене Акционим планом, али су потребе окружења захтевале њихово спровођење па су и оне нашле своје место у Извештају.

1. УСПОСТАВЉАЊЕ СИСТЕМА КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА

Систем КВиС представља организован систем друштвене и стручне делатности на пружању континуиране помоћи појединцу током његовог целокупног каријерног развоја, прво у образовању, а затим у професионалној активности. Успостављање система КВиС се реализује кроз успостављање и изградњу капацитета пружаоца услуга КВиС: Центра за

каријерно вођење и саветовање стипендиста Фонда за младе таленте (у даљем тексту: Центар за КВиС младих талената), КЗМ, универзитетских и факултетских каријерних центара, центара за информисање и професионално саветовање (у даљем тексту: ЦИПС) при Националној служби за запошљавање (у даљем тексту: НСЗ) као и центара за развој каријере у оквиру удружења.

Актери који су укључени у спровођење Стратегије наглашавају да центри за спровођење КВиС имају веома важну улогу у развоју и успостављању система КВиС. Један од специфичних модела центара за КВиС, основан у сарадњи МОС и Београдске отворене школе (у даљем тексту: БОШ), је Центар за КВиС младих талената. Овај центар делује у четири правца: каријерно информисање, саветовање са каријерним саветником на индивидуалним и групним сесијама, сарадња са послодавцима и радионице за професионални развој. У току извештајног периода овај центар је организовао 48 радионица за професионални развој стипендиста Фонда на 16 различитих тема и то у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу. На радионицама је било укупно 638 учесника. Фејсбук група овог центра, са преко 750 чланова, наставила је са радом и информисањем учлањених стипендиста о могућностима за академско, професионално и лично усавршавање а постављено је преко 300 појединачних информација. Обављено је 66 индивидуалних и 13 групних каријерних саветовања стипендиста Фонда са каријерним саветником. Стипендисти су током групних саветовања имали могућност да са својим колегама или студентима са сродних факултета, у малим групама, размењују информације и искуства, заједно са саветником разматрају тешкоће и недоумице на које наилазе и проналазе одговарајућа решења. Креирана је и постављена веб страница Центра (<http://ckvisdositeja.fondmt.rs/>) у оквиру веб сајта „Доситеја“, Фонда за младе таленте на којој се редовно постављају информације о предстојећим и реализованим активностима овог центра. За потребе информисања нове генерације стипендиста 2012/13, креиран је нови лифлет о услугама овог центра у тиражу од 3.000 примерака. Поред тога, за потребе Центра припремљена је и методологија за мерење и праћење ефеката КВиС младих талената на запошљивост. Основни циљ ове методологије јесте прикупљање и анализа података на основу којих би се могао измерити или проценити ефекат пружених услуга КВиС (кроз радионице, саветовање, информисање) на запошљивост корисника. Настављена је сарадња са компанијама у оквиру које стипендисти добијају информације о могућностима за обављање стручне праксе а прослеђене су им информације о потенцијалним стручним праксама и запослењу у компанијама Мајкрософт, Велексфарм и С Медиа. За позиције у наведеним компанијама се укупно пријавило 77 стипендиста а процес селекције је у току.

Важну улогу у спровођењу Стратегије на локалном нивоу имају и КЗМ. Данас у Србији има 141 КЗМ, које имају 119 локалних акционих планова (у даљем тексту: ЛАП). КЗМ представљају места где млади имају прилику да се активно укључе у живот своје заједнице, да спроведу идеје за унапређење и побољшање услова живота за себе и своје суграђане али и места на којима могу пронаћи корисне информације за даље школовање, стручно усавршавање, волонтирање или запослење. МОС је као и у претходном периоду наставио да кроз пројекте и конкурсе обезбеђује средства за развој активности у КЗМ, отварање нових КЗМ, подршку недовољно развијеним подручјима, као и за подршку у имплементацији ЛАП за младе.

На плану унапређења услуга КВиС у КЗМ, велики помак постигнут је реализацијом пројекта „Професионална оријентација у Србији“ који финансира и спроводи Немачка агенција за међународни развој (у даљем тексту: ГИЗ) а где су партнери МОС и Министарство просвете, науке и технолошког развоја (у даљем тексту: МПНТР) док на локалном нивоу филијале НСЗ учествују на пројектним активностима. Пројекат се спроводи од 2011. до 2015. године када је планирано да се све КЗМ укључе у програм обуке за успостављање каријерног инфо кутка. До марта 2013. ову обуку прошло је 54 КЗМ у којима се сада успешно спровode активности каријерног информисања и пружају услуге реалних сусрета са послодавцима. Велики број ових КЗМ организује посете представника различитих занимања са циљем да се млади информишу о могућим путевима каријере. Такође, мобилни тимови за професионалну оријентацију, сачињени од студената Факултета политичких наука и Филозофског факултета, широм Србије кроз стручну праксу пружају услуге професионалне оријентације кроз радионице и индивидуална саветовања о каријери. До априла 2013. године услуге 157 студената на пракси користило је више од 4000 средњошколаца, док је преко 10.000 младих информисано о програму. Имајући у виду сервис каријерног инфо кутка у КЗМ широм Србије, око 10.000 младих је директно било укључено у овај програм. Услуге каријерног информисања пружају се у КЗМ и на друге начине, кроз каријерне инфо центре и рад вршњачких каријерних информатора. Имајући у виду све наведене услуге КВиС које се тренутно спровode кроз КЗМ широм Србије, укупан број младих који су их користили до марта 2013. године је око 55.000. Највећи број младих, користио је услуге каријерног информисања (око 51.000), затим вршњачких едукација (око 2000) и каријерног саветовања (око 2000).

Марта 2012. године у Врању БОШ је организовао Округли сто посвећен каријерном информисању у КЗМ. На Округлом столу представљени су резултати пројекта „Каријерни информатори“, који је БОШ спроводила током 2011. године и вођена је дискусија о даљем развоју каријерног информисања у КЗМ. На Округлом столу настале су прве препоруке за даљи развој каријерног информисања у локалним КЗМ. Ове препоруке додатно су обogaћене на основу искустава других пројеката БОШ-а, агенција Уједињених нација (у даљем тексту: УН) и других партнера у овом домену. Препоруке осликавају идеално стање коме треба тежити. Партнери на овој активности били су КЗМ Врање, заједнички програми УН – Одржање мира и инклузивни локални развој (у даљем тексту:

ПБИЛД) и Запошљавање и миграције младих (у даљем тексту: УЕМ). Учесници Округлог стола били су: представници МОС, НСЗ, представници организација цивилног друштва, представници бројних локалних КЗМ, наставници средњих школа, млади и друге заинтересоване стране. Као продукт Округлог стола настале су Препоруке о каријерном информисању у канцеларијама за младе (www.bos.rs/cgccc/uploaded/Preporuke%20Osto.pdf).

У новембру 2012. године у Београду БОШ је одржао тренинг „Зове те каријера“ у виду тродневне обуке за будуће вршњачке каријерне информаторе – активисте КЗМ општина Апатин, Бачка Паланка, Бујановац, Инђија, Кикинда, Сјеница, Сремска Митровица, Стара Пазова, Свилајнац и Сврљиг. Млади који су учествовали у обуци могли су да развију вештине комуникације, препознавања и разумевања каријерних потреба младих, преношења информација и презентације, а добили су и нека конкретна знања о темама важним за развој каријере младих. Пројекат се реализује уз финансијску подршку МОС а имплементирао га је БОШ и КЗМ општина Апатин, Бачка Паланка, Бујановац, Инђија, Кикинда, Сјеница, Сремска Митровица, Стара Пазова, Свилајнац и Сврљиг.

Радионице вршњачког каријерног информисања за све заинтересоване младе одржане су у Свилајнцу, Бачкој Паланци, Инђији, Бујановцу, Сјеници, Апатину, Сврљигу, Сремској Митровици и Кикинди. Учешће на овим радионицама нуди младима могућност да од својих вршњака, кроз радионичарски рад, науче нешто више о развоју каријере, каријерном информисању, припреми ЦВ-а и предузетништву. Током пројекта је кроз радионице и онлајн каријерно саветовање досегнуто преко 450 младих.

У Србији постоје и каријерни центри који су отворени на државним и приватним универзитетима и факултетима, а који пружају подршку студентима и помажу успостављању система КВиС. Универзитети који у свом саставу имају Центре за развој каријере и саветовање студената (у даљем тексту: ЦЗРК) су Универзитет у Београду, Крагујевцу, Нишу, Новом Саду, Државни универзитет у Новом Пазару, Мегатренд и Сингидунум Универзитет. Универзитетски ЦЗРК су у овом извештајном периоду имали сличне активности, а исте ће се наставити и током целе 2013. и 2014. године. Сви центри су организовали програме радне праксе за студенте, затим каријерно саветовање и каријерно информисање (лично, путем електронске поште, веб сајта и друштвених мрежа). У свим центрима су организоване радионице за писање биографије, мотивационог писма и припрема за интервју за посао. У извештајном периоду организовани су и курсеви језика, сајмови стипендија, јавне трибине и панел дискусије на различите теме везане за запошљавање и образовање. Поред наведених универзитета, каријерни центри постоје и на неким факултетима (Факултет организационих наука, Факултет за инжењерски менаџмент, Факултет за економију, финансије и администрацију, итд.), а у извештајном периоду отворен је још један каријерни центар у оквиру Економског факултета у Бујановцу.

У оквиру Темпус пројекта „Развој каријерног вођења у циљу унапређења високог образовања у Србији - CareerS“, који финансира Делегација Европске уније у Србији, у извештајном периоду организовано је неколико активности:

- у мају и новембру 2012. године за запослене у универзитетским каријерним центрима на пројекту CareerS и за представнике МОС и МПНТР одржан је тренинг у Великој Британији (при Центру за развој каријере Универзитета у Свонсију) и радионице у Италији (при Центру за каријерно вођење и саветовање Универзитета у Падови);
- годишња конференција Темпус пројекта организована је у Београду 5. децембра 2012. године;
- у циљу израде Националног програма КВиС и методологије за младе узраста 19-30 година, организована су два састанка, у јуну 2012. и фебруару 2013. године у Београду. Израда Националног Програма и Методологије реализоваће се кроз рад експерата које делегирају институције - партнери на реализацији пројекта и студената.

Циљ пројекта CareerS јесте развој каријерног вођења на универзитетима па су самим тим и директни корисници универзитети (студенти и академско особље), послодавци и доносиоци одлука. Партнери на реализацији пројекта су: МОС, МПНТР, Студентска конференција универзитета у Србији (у даљем тексту: СКОНУС), Електропривреда Србије (у даљем тексту: ЕПС), БОШ, Инфостуд, домаћи и страни универзитети.

У складу са Акционим планом Стратегије којим је предвиђено да се до краја 2014. године образује национални ресурсни центар за КВиС, који би представљао директну везу између света образовања и запошљавања, у ISDACON базу је 1. марта 2012. године унет предлог пројекта под називом „Развој система каријерног вођења и саветовања у Републици Србији“. Канцеларија за европске интеграције (у даљем тексту: КЕИ) је ову тему уврстила као једну од приоритетних мера у оквиру СИФ – Секторски предлог активности предложених за финансирање (*Sector Identification Fish*) за ИПА 2013. На предлог КЕИ, МОС је урадило кратак нацрт пројекта (ТоR) уз подршку експертског тима БОШ који је 26. новембра 2012. године прослеђен КЕИ.

У Србији је у јануару 2013. године покренут Euroguidance центар као организациони део Фондације Темпус и део европске Euroguidance мреже. Активности овог центра ће примарно бити усмерене ка стручњацима из области каријерног вођења и информисања а онда и ка студентима, ученицима, запосленим, или незапосленим особама на тржишту рада, странцима који желе да студирају/раде у Србији и стручњацима из области каријерног вођења и информисања из иностранства. Услуге центра су бесплатне, а тим Центра ће ажурирати информације на европском порталу са могућностима за образовање - *Ploteus (Portal on Learning Opportunities throughout the European Space)*.

До марта 2013. године одржано је 5 седница Радне групе за спровођење Стратегије. Због формирања нове Владе и институционалних промена, Радна група је у извештајном периоду заседала 9. марта 2012. године па затим 31. јануара 2013. године. Шеста седница Радне групе одржана је 28. маја 2013. године.

2. РАЗВОЈ СИСТЕМА КВИС У ОБРАЗОВАЊУ

У сфери образовања услуге КВиС пружају се у основним и средњим школама, високошколским установама и другим установама које се баве образовањем по ваншколским прописима. Главни носилац активности за спровођење и унапређење система КВиС у образовању су пре свега МПНТР – основне и средње школе као и високошколске установе, а онда и остали партнери који учествују у развоју КВиС.

Током извештајног периода МОС је на бројним конкурсима финансијски подржало 14 пројеката који се баве проблемима каријерне информисаности, образовања, незапослености и недовољне запошљивости младих, доведеним у везу са недовољном распрострањеношћу услуга КВиС за младе у Србији. Пројекти се углавном реализују у виду обука за младе, кроз сарадњу удружења младих и за младе са КЗМ. На пример, кроз пројекат „Програм израде и промоције предлога практичних политика и стандардизација брошура приоритетних области Националне стратегије за младе” који је реализовала Кровна организација младих Србије (у даљем тексту: КОМС) основана је Радна група за образовање и запошљавање, која ради у складу са Стратегијом са циљем израде практичне политике у датој области. Због значаја улоге неформалног образовања за тржиште рада, кроз сарадњу Ерсте банке, НСЗ, Америчке агенције за међународни развој (у даљем тексту: УСАИД) Пројекта одрживог локалног развоја, Смарт колектива и МОС, реализује се програм Бизнис младих Србије, као свеобухватни програм подршке за економско оснаживање младих која има за циљ да путем развоја предузетништва и радних пракси помогне младим људима да остваре економски напредак и започну сопствени посао (март 2012. – јануар 2013. године). У оквиру програма Бизнис младих Србије, МОС ће и у 2013. години наставити са финансирањем активности на пројекту „На почетку је важна подршка“ који реализује Смарт колектив са поменутиим партнерима.

МОС је у фебруару 2013. године расписало Конкурс за подршку КВиС младих за доделу средстава у укупном износу од 11 милиона динара, са 2 компоненте:

А – Конкурс за административно техничку и стручну подршку МОС и Центру за КВиС младих талената, промоције и спровођења СКВиС

Б – Подизање капацитета канцеларија за младе у пружању услуга КВиС.

Привредна комора Србије (у даљем тексту: ПКС), МОС, КЗМ и Грађанске иницијативе су организовали Округли сто – презентација резултата истраживања „Државни службеник? – Не хвала, ја сам предузетник!” које је спровело удружење Грађанске иницијативе уз финансијску подршку МОС. Осим што пружа јасан увид у то шта млади у Србији мисле о предузетништву, резултати истраживања су и извор информација и препорука свим представницима приватног, јавног и невладиног сектора, односно свим релевантним актерима који својим ангажовањем и конкретним

активностима могу мотивисати младе да покрену сопствени бизнис и тиме допринети смањењу незапослености у Србији (март 2012.).

Европска тренинг фондација (у даљем тексту: ЕТФ) и МПНТР су организовали семинар „Извештај о Торинском процесу 2012 - оцењивање система стручног образовања и оспособљавања у Србији“. На семинару је представљена анализа тренутног стања националног система за стручно образовање и оспособљавање, а која је показала неопходност промена у средњем стручном образовању, при чему је у самом извештају јасно наглашен значај успостављања КВиС у датој области. Семинару је присуствовало преко 30 представника институција и организација из земље, у чијем делокругу рада се налазе питања из ове области. Извештај је постављен на сајту ЕТФ, а предстоји и његово званично објављивање (25. октобар 2012. године).

У оквиру школске компоненте поменутог ГИЗ пројекта која се спроводи у сарадњи са МПНТР, укупно су 735 основне школе у Србији прошле обуку и формирале тимове за професионалну оријентацију а број обухваћених ученика седмог и осмог разреда је око 65.000. Број обухваћених ученика из осетљивих група износи око 5.600. До марта 2013. године 2194 наставника и стручних сарадника прошло је кроз акредитовану обуку за пружање услуга професионалне оријентације. До краја пројекта (2015. година) планирано је да све основне школе у Србији, њих 1104, укључе у своје редовне активности професионалну оријентацију ученика завршних разреда.

МПНТР и Министарство рада, запошљавања и социјалне политике (у даљем тексту: МРЗСП) су партнери на пројекту „Друга шанса“ – Развој система функционалног основног образовања одраслих, који се реализује од 2010. до 2013. године. Циљ пројекта је укључивање лица без основног образовања у процес основног образовања ради стицања истовремено основног образовања и прве једноставне квалификације у циљу повећања квалификованости и побољшања положаја на тржишту рада.

МПНТР и МРЗСП су партнери на пројекту „Модернизација система средњег стручног образовања и обуке“ ИРА 07. У оквиру пројекта се спроводе активности на развоју Националног система квалификација, увођења нових образовних профила у систем, развоја образовања одраслих, осигурања квалитета у стручном образовању.

Британски савет (у даљем тексту: БС) као веома значајан партнер на спровођењу Стратегије је у сарадњи са МОС у децембру 2012. године организовао радионицу „Повезивање са послодавцима у организовању радних и стручних пракси“. Радионица је била намењена представницима државних институција које се у оквиру своје надлежности баве младима, запошљавањем, образовањем и радом, као и представницима центара за развој каријере и саветовање студената универзитета у РС, а представљала је наставак успешне сарадње МОС и БС у размени искустава Велике Британије и РС у области КВиС. Радионици је присуствовало 18 учесника из 13 институција - МРЗСП, МПНТР, НСЗ, ПКС, КЗМ итд.

Универзитетски ЦЗРК су у извештајном периоду имали сличне активности. Ови центри су препознали да организовање радних пракси треба да буде прихваћено у формалном образовном систему као метод учења и да то треба да буде законски

регулисано. Поред бројних пракси, центри су у извештајном периоду учествовали у организовању радионица, предавања, дискусија и тренинга који се тичу запошљавања и развоја каријере.

Универзитет у Београду - Центар за развој каријере и саветовање студената (у даљем тексту: Универзитет у Београду - ЦЗРК) је у циљу иновирања и унапређења сарадње са факултетима и креирања програма у складу са интересовањима, у марту 2012. године организовао састанак проректора за наставу и продекана за наставу, а једна од тачака је била сарадња овог центра са факултетима Универзитетима у Београду. ЦЗРК је и координатор Темпус пројекта „Развој каријерног вођења у циљу унапређења високог образовања у Србији – CareerS“, а током 2012. године, између осталог, реализовано је низ састанака, две студијске посете у иностранство, публиковани су материјали за развој сарадње универзитета са послодавцима и представљање каријерног вођења на универзитетима у Србији (електронски и штампано), креиран је вебсајт пројекта и мејлинг листе за дисеминацију информација. Такође је почело да се реализује истраживање: „Шта послодавци очекују данас од младих стручњака и од универзитета у Србији?“ које се спроводи у оквиру овог пројекта, са циљем добијања увида у потребе послодаваца у погледу пожељних профила будућих запослених и сагледавање у којој мери су послодавци упознати са реформом високог образовања у Србији и шта им од информација недостаје. Као партнер, овај центар учествује и у реализацији ТЕМПУС пројекта „*Conducting graduate surveys and improving alumni services for enhanced strategic management and quality improvement - CONGRAD*“. Пројекат се бави праћењем запошљивости дипломаца високошколских институција у Србији, Црној Гори и Босни и Херцеговини. Главне активности биле су укључивање факултета у овај пројекат и сарадња са њима у организацији и реализацији прикупљања података о дипломцима из две школске године - 2006/7 и 2011/12. Пројекту се прикључио 21 факултет Универзитета у Београду. Са друге стране, тим овог центра је радио са представницима партнерских институција на развоју упитника којим ће се током 2013. године спровести истраживање о условима студирања и запошљавања дипломаца. Учесници су: 21 факултет Универзитета у Београду, Универзитет у Билефелду, затим Универзитети у Крагујевцу, Новом Саду, Тузли, Црној Гори, Бања Луци, Универзитет Сингидунум (октобар 2011 - октобар 2014). Запослени овог центра су одржали укупно 11 предавања и радионица првенствено намењених развоју вештина кључних за добру припрему за наступ на тржишту рада и развијање плана развоја каријере. Теме су биле: „Разговор за посао“, „Активно тражење посла“, „Симулација интервјуа за посао“, „Умрежавање“, „Писање радне биографије и мотивационог писма“ а на радионицама је учествовало 1000 студената и дипломаца Универзитета у Београду, (март – децембар 2012). Организована су предавања и радионице гостујућих предавача, округли сто на тему „Запошљавање и друштвене мреже“ у сарадњи са Инфостудом и трећи регионални „Виртуелни дани каријера и знања“. Овај центар је организовао и панел дискусију на тему „Завршавам Фармацеутски, шта даље?“ на Фармацеутском факултету, током које су студенти од учесника панела могли да сазнају како изгледа типичан радни дан у апотеци, фармацеутској кући, лабораторији, као и захтеве тих радних места – знања и вештине неопходне да би се био успешан на послу. Током 2012. године реализована су два циклуса програма „Кадар да будем кадар“ – серија тренинга које су водили стручњаци из области људских ресурса из водећих компанија чланица Америчке привредне коморе у Србији. Спроведен је трећи циклус БГ ПРАКСЕ – програма универзитетске радне праксе у јавним и јавним комуналним предузећима. Програм се реализује на основу Протокола о сарадњи у

области организовања и реализовања праксе који су потписали Ректор Универзитета у Београду и Градоначелник града Београда. Учесници су 272 студента завршних година и дипломци факултета Универзитета у Београду, Универзитета уметности и других високошколских установа, 21 градско предузеће, 14 организационих јединица Управе града Београда, 7 установа културе и 3 градске општине. Центар је такође организовао програме праксе у компанији НИС Гаспромњефт, посете компанији „Japan Tobacco International“, "GlaxoSmithKline" и Eurobank EFG.

Универзитет у Новом Саду - Центар за развој каријере и саветовање студената (у даљем тексту: Универзитет у Новом Саду - ЦЗРК) је у извештајном периоду реализовао укупно 12 радионица у оквиру пројекта „Корак по корак до запослења“ и то у четири града а 183 младих прошло је кроз едукацију. Свакодневно се организује вршњачко каријерно саветовање које обављају практиканти овог центра, студенти Универзитета у Новом Саду. Организована је и шестомесечна универзитетска пракса у јединицама локалне самоуправе на територији Аутономне Покрајине Војводине коју је у школској 2011/2012. години успешно завршило 30 практиканата у 12 локалних самоуправа, а исти програм у 2012/2013. години је започео праксом током јануара за 13 практиканата у 8 јединица локалне самоуправе. Универзитетски програм радне праксе у Скупштини, Покрајинској влади, Покрајинским органима управе и фондовима, дирекцијама и заводима чији је оснивач Аутономна Покрајина Војводина организован је у 2011/2012. години, а успешно је завршило 47 практиканата у 15 органа управе. Програм у 2012/2013. години је започео праксом током јануара за 44 практиканата у 15 органа управе. Универзитетски програм летње радне праксе за студенте организован је и у компанији НИС Гаспромњефт.

Универзитет у Крагујевцу - Центар за развој каријере и саветовање студената (Универзитет у Крагујевцу - ЦЗРК) је организовао манифестацију „Отворена врата Универзитета“ кроз два панела: „Каријера и први сусрет са послодавцима“ и „Мобилност студената“. У сарадњи овог центра и ПР службе Универзитета у Крагујевцу иницирана је сарадња са Италијанским културним центром из Београда, како би се омогућило организовање курса италијанског језика у овом центру. Организована је презентација волонтерских кампова који студентима омогућавају усавршавање током лета у одређеној области, по њиховом одабиру, а свакако је и добра прилика за усавршавање енглеског језика. Потписан је уговор између Универзитета у Крагујевцу и Града Крагујевца о реализовању студентских пракси у установама чији је оснивач Град, у јавним и јавним комуналним предузећима, привредним друштвима и градским управама. Овај центар је успоставио сарадњу са представницима италијанске компаније GEOX. Ова компанија ускоро отвара своје представништво у Врању и контактирали су овај центар како би ступили у контакт са нашим студентима и дипломцима.

Универзитет у Нишу - Центар за развој каријере и саветовање студената (Универзитет у Нишу - ЦЗРК) у извештајном периоду спроводио је презентације видова студентских мобилности и саветовање студената на факултетима Универзитета у Нишу. Презентације су организовали сарадници ЦЗРК, студенти, дипломци, професори и административно особље Универзитета у Нишу. Поводом Дана Универзитета у Нишу, сваке године се традиционално одржава манифестација Отворена врата Универзитета, која

у свом програму обухвата и пратећа предавања Центра за каријеру и презентацију рада центра и његових услуга. Организатори су сви факултети и студенти Универзитета у Нишу, сарадници Центра за Каријеру и сарадника за наставу и образовање. Потписан је уговор између Универзитета у Нишу и предузећа НИСАЈ за реализовање студентских пракси у које су укључени студенти техничких факултета Универзитета у Нишу.

Универзитет Сингидунум - Центар за развој каријере и саветовање студената (у даљем тексту: Универзитет Сингидунум - ЦЗРК) организовао је едукацију студената и чланова АЛУМНИ асоцијације о пословној комуникацији, пословним вештинама, писања биографије, мотивационог, пропратног и писма препоруке, оспособљавање за правилно тражење посла, усмеравање приликом одабира каријере, као и припрема целокупне документације потребне за аплицирање за посао, информисање везано за стипендије, пројекте, праксе и друго. Кроз организацију јавних трибина под називом „Каријера без граница“, овај центар је допринео јачању везе између студената, послодаваца и Универзитета, а у циљу упознавања студената са различитим професионалним опредељењима и могућностима.

Универзитет Мегатренд - Центар за развој каријере и саветовање студената (у даљем тексту: Универзитет Мегатренд - ЦЗРК) организовано је бесплатно тестирање знања страних језика са школом страних језика Equilibrio и издавање језичког пасоша. У сарадњи са Амбасадом Сједињених Америчких Држава и World Learning организацијом, организована је презентација Global UGRAD програма размене за студенте Мегатренд универзитета. У просторијама Мегатренд универзитета одржан је састанак са првим човеком *Carlsberg* компаније у Србији, Ралфом Зигерлигом са којим су студенти имали прилику да разговарају о Програму за лидере будућности. Реализован је велики број стручних пракси у компанијама са којима постоји сарадња још од 2011. године (6 студената је након праксе добило посао), а у 2012. години склопљени су и Споразуми о сарадњи са новим компанијама (*Wiener Städtische* осигурање, *Mini Studio Publishing Group*, *Imperial Tobacco*, *Adria Media Serbia*, *Societe Generale*, *WAVE* магазин, *Konekta Plus*, *Wannabe* магазин, *BancaIntesa*...). Практике су реализоване у периоду од две недеље до 4 месеца, у зависности од плана и програма компанија у којима је организована пракса.

3. РАЗВОЈ СИСТЕМА КВИС У ЗАПОШЉАВАЊУ

Проблеми запошљавања, запослености и незапослености представљају кључна питања за развој сваког друштва и државе. Развој система КВиС има значајну улогу у запошљавању и превенцији незапослености у нашој земљи јер су се по први пут фактори који се баве људским потенцијалом земље стратешки повезали и усагласили у контексту доживотног образовања и планирања каријере.

Главни носиоци активности на имплементацији система КВиС у запошљавању су МРЗСП и НСЗ кроз 34 филијале, као и три ЦИПС при НСЗ. ЦИПС ради у Београду, Нишу и Новом Саду, а покривају следеће категорије корисника: ученике основних и средњих школа, студенте, незапослена лица и оне који траже запослење. У филијалама Београд, Нови Сад и Крагујевац раде и Центри за професионалну рехабилитацију и запошљавање

особа са инвалидитетом. Услуге НСЗ су намењене следећим категоријама корисника: незапосленим лицима и лицима која траже промену запослења, ученицима основних и средњих школа и студентима. Приоритет за укључивање у мере активне политике тржишта рада у складу са Националним акционим планом запошљавања имају млади, старији, лица без стручних квалификација, особе са инвалидитетом као и припадници других осетљивих групана тржишту рада попут Рома, повратника у поступку реадмисије, лица у стању социјалне потребе и сл.

Својим активностима НСЗ је знатно допринела успесима у спровођењу Стратегије. У извештајном периоду мерама активне политике тржишта рада је обухваћено 767.907 лица од чега 306.288 младих старости до 30 година (видети табелу испод). Највећи број лица је користио услуге каријерног вођења и саветовања и програме додатног образовања и обука. Саветовањем за запошљавање је обухваћено 579.564 лица (75,47% од укупног броја); на сајмовима запошљавања, професионалне оријентације и планирања каријере је учествовало 57.253 лица (7,45% од укупног броја); обуке за активно тражење посла и тренинг самоефикасности је похађало 46.776 лица (6,09 % од укупног броја); услуге селекције и класификације је користило 16.615 лица (2,16% од укупног броја); услуге информисања и саветовања о планирању каријере је користило 13.231 лице (1,72% од укупног броја). У извештајном периоду је одржан 21 сајам професионалне оријентације и планирања каријере а поред радионица за активно тражење посла и тренинга самоефикасности реализовани су и други програми каријерног образовања попут радионица за управљање стресом, радионице за управљање временом и сл. Према разноврсности и квалитету услуга НСЗ је препозната од стране међународних организација као лидер у региону у области професионалне оријентације.

У извештајном периоду НСЗ је у складу са потребама на тржишту рада и индивидуалним плановима запошљавања и планирања каријере незапослених лица организовала различите програме додатног образовања и обука : професионалне курсеве за различита занимања, курсеве страних језика, курсеве за информатичко описмењавање као и обуку на радном месту а за лица без стручних квалификација поред друге шансе незапослена лица су имала могућности да учествују и у програмима за стицање практичних знања док су за незапослене који желе да покрену сопствени бизнис организоване едукативне радионице за развој вештина планирања и управљања фирмом. За младе без радног искуства у струци је постојао посебан програм стручне праксе. Наведеним програмима је обухваћено 28.111 лица (3,66% од укупног броја). Поред укључивања у различите програме додатног образовања и обука, а као резултат активности у каријерном вођењу и саветовању, и то пре свега информисања и саветовања за запошљавање и планирање карије, преко 9.745 лица је запослено кроз различите видове субвенционисаног запошљавања.

У извештајном периоду у ЦИПС је пружено преко 4.000 услуга корисницима. У ЦИПС се обезбеђују актуелне информације о свету рада, образовања и запошљавања, корисници услуга имају на располагању и самоуслужни систем за информисање и процену личних капацитета и професионалних интересовања, приступ Интернету и претраживачима слободних радних места и помоћ у планирању каријере.

У извештајном периоду уз посредовање и мере активне политике тржишта рада до посла је дошло преко 200.000 незапослених лица с евиденције НСЗ од чега је највећи број користио само услуге каријерног вођења и саветовања али не и финансијске подстицаје за даље образовање или запошљавање.

Табела: Број укључених лица у мере активне политике запошљавања у периоду 1.3.2012 - 31.3.2013. године

МЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА		Незапослена лица			Млади (15-30)		
		Укупно	Жене	Мушкарци	Укупно	Жене	Мушкарци
1.	ПОСРЕДОВАЊЕ У ЗАПОШЉАВАЊУ	680 702	344 319	336 383	266 204	135 308	130 896
1.1.	Саветовање за запошљавање (процена запошљивости и индивидуални планови запошљавања)	579 564	289 049	290 515	216 017	108 820	107 197
1.2.	Обука за активно тражење посла - АТП 1	38 637	21 952	16 685	23 768	12 707	11 061
1.3.	Клуб за тражење посла	4 000	2 656	1 344	2 708	1 670	1 038
1.4.	Мотивационо-активациона обука за Роме	1 248	575	673	611	280	331
1.5.	Сајмови запошљавања, професионалне оријентације и планирања каријере	57 253	30 087	27 166	23 100	11 831	11 269
2.	ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА И САВЕТОВАЊЕ О ПЛАНИРАЊУ КАРИЈЕРЕ	49 352	32 768	16 584	25 487	16 547	8 940
2.1.	Информисање о могућностима за развој каријере	4 374	2 561	1 813	3 110	1 807	1 303
2.2.	Саветовање	8 857	5 068	3 789	5 729	3 291	2 438
2.3.	Селекција и класификација	16 615	11 456	5 159	8 055	5 542	2 513
2.3.1.	Селекција за послодавца	15 081	10 612	4 469	7 425	5 278	2 147
2.3.2.	Селекција за ДОО и предузетништво	1 524	839	685	622	259	363
2.3.3.	Класификација	10	5	5	8	5	3
2.4.	Тренинг самоефикасности - АТП 2	2 891	2 227	664	538	365	173
3.	ДОДАТНО ОБРАЗОВАЊЕ И ОБУКА	14 285	8 060	6 225	7 786	4 079	3 707
3.1.	Стручна пракса	2 753	1 861	892	2 329	1 560	769
3.2.	Стицање практичних знања	174	71	103	83	27	56
3.3.	Обуке	5 679	3 064	2 615	2 687	1 246	1 441
4.	ПОДРШКА	15 855	6 673	9 182	4 125	1 670	2 455

САМОЗАПОШЉАВАЊУ							
4.1.	Едукативни програми за развој предузетништва	13 826	5 841	7 985	3 623	1 495	2 128
4.2.	Субвенције за samozapošljavanje	2 029	832	1 197	502	175	327
5.	СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ ПОСЛОДАВЦИМА	1 252	555	697	483	186	297
5.1.	Субвенције за отварање нових радних места	1 252	555	697	483	186	297
6.	ЈАВНИ РАДОВИ	6 152	2 669	3 483	2 105	874	1 231
7.	ПРОГРАМИ ПОДСТИЦАЊА ЗАПОШЉАВАЊА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ И МЕРЕ ПОДРШКЕ	309	123	186	98	48	50
7.1.	Субвенционисано запошљавање особа са инвалидитетом без радног искуства	273	105	168	84	37	47
7.2.	Рефундација примерених трошкова прилагођавања радног места за особе са инвалидитетом и радна асистенција	36	18	18	14	11	3
УКУПНО		767 907	395 167	372 740	306 288	158 712	147 576

МРЗСП и НСЗ заједнички спроводе програме и мере од значаја за подстицање запошљавања младих у складу са Националним акционим планом запошљавања (у даљем тексту: НАПЗ) за 2012. годину. То подразумева укључивање младих у програме стручне праксе и програме обука ради оспособљавања за самосталан рад у струци у циљу стицања услова за полагање приправничког односно стручног испита; унапређење квалитета људског капитала у складу са Стратегијом запошљавања за период 2011 - 2020. године и НАПЗ за 2012. годину што подразумева укључивање што већег броја лица у мере КВиС, развој постојећих и отварање нових ЦИПС при НСЗ и успостављање сарадње ЦИПС са инфо пултовима при КЗМ; дефинисање, усвајање и реализација НАПЗ за 2013. годину, где је један од приоритета унапређење квалитета радне снаге кроз образовање и обуке; активно учешће у спровођењу Стратегије кроз подстицање партнерства и сарадње и укључивање већег броја лица у мере КВиС; усклађивање Националне класификације занимања са ISCO 08 стандардима у оквиру пројекта „Подршка креирању политике запошљавања заснованом на подацима“ и наставак на изради Националног система класификације занимања у делу који се тиче описа преосталих занимања, поред 600 занимања описаних у претходном пројекту.

МПНТР, МРЗСП, НСЗ, Завод за унапређење образовања и васпитања, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања и ПКС, заједнички учествују у развоју Националног оквира квалификација (у даљем тексту: НОК), као и у раду Радне групе за развој НОК за нивое од I до V за стручно образовање. Формирана су 4 секторска већа за развој квалификација: за пољопривреду, прехранбену индустрију, туризам и угоститељство и информационе технологије. Већа су састављена од представника репрезентативних послодаваца, МПНТР, МРЗСП, синдиката и сл.

Програмским циклусом ЕУ-ИПА 2012 у МРЗСП спроведене су активности које се односе на предлагање активности у циљу спровођења мера по питању ширења мреже клубова за тражење посла и центара за каријерно вођење и саветовање. Спроведене су и многе активности на предлагању секторског програма за програмски циклус ИРА 2013, што има за циљ допринос паметном, одрживом и инклузивном расту Републике Србије, кроз развој образованије радне снаге, унапређење политике социјалне заштите, промоције социјалне инклузије угрожених и стварање могућности за бољи животни стандард.

Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе (у даљем тексту: МРРЛС), мисија Савета Европе у Србији, Стална конференција градова и општина (у даљем тексту: СКГО) раде на припреми предлога пројекта за реализацију дела Стратегије стручног усавршавања запослених у јединицама локалне самоуправе у Србији, а пројекат би се финансирао из средстава ЕУ-ИПА 2007, у оквиру Програма подршке општинама - добра управа, планирање и пружање услуга 2013.

У сарадњи МРЗСП са ЕТФ започете су активности на пројекту „FRAME“, који има 4 компоненте: предвиђање, преглед институционалних аранжмана, праћење и регионална сарадња, а односи се на развој визије и путоказа за вештине до 2020. године. Важне фазе договора односиле су се на заједничку визију, дефинисање приоритета и израде мапе пута за Србију у погледу неопходних вештина до 2020. године које ће бити обухваћене кроз систем образовања и обуке. У извештајном периоду одржана је једна а у припреми су наредне радионице, на којима ће учесници бити упознати са задацима и циљевима Пројекта, а започело се и са реализацијом одређених активности на изради визије и мапе пута.

МРЗСП и НСЗ заједнички раде на пројекту „Подршка националним напорима за промовисање запошљавања младих и управљање миграцијама“. Основни циљеви пројекта су повећање запослености младих у Србији, смањење негативних последица реадмисије и нелегалних миграција. Партнер на овом пројекту је и Шпански фонд за достизање миленијумских циљева. Од 2012. године спроводи се заједнички пројекат „Подршка креирању политике запошљавања заснованом на подацима“ у циљу унапређења ефеката политике запошљавања кроз интегрисање прогноза, мониторинга и евалуације у креирању политике запошљавања. Током извештајног периода реализован је и пројекат „Одржање мира и инклузивни локални развој“ – заједнички програм „Јачање капацитета за инклузивни локални развој у јужној Србији“ (у даљем тексту: ПБИЛД). Програмске активности усмерене су ка остваривању 4 кључна резултата, са циљем смањења разлика које постоје између Јабланичког и Пчињског округа и остатка Србије и обезбеђивања инклузивнијег, просперитетнијег и одрживог живота и будућности становника изабраних општина Јабланичког и Пчињског округа. Програм се спроводи кроз јачање јединства заједнице и људског капитала, јавних служби, економског развоја и управљања миграцијама.

МОС, Manpower и УСАИД реализовали су пројекат „Развој каријере младих“. У току извештајног периода у три КЗМ (Зрењанин, Крушевац и београдска општина Палилула) одржане су четири радионице „Тражење посла је посао“, на којима је обучено 120 младих. Овај пројекат завршен је у децембру 2012. године.

У вези са унапређењем каријерног развоја стипендиста Фонда за младе таленте, и стварања могућности за њихов олакшан приступ тржишту рада, почетком фебруара 2013. године министарка омладине и спорта и генерални директор НИС Гаспромњефт потписали су Протокол о сарадњи чији је циљ подршка талентованим ученицима и студентима који су стипендисти Фонда за младе таленте. У складу с потписаним протоколом, НИС ће студентима и ученицима средњих школа које стипендира и награђује Фонд за младе таленте омогућити похађање стручне праксе. Сарадња подразумева и запошљавање дипломираних стипендиста Фонда према потребама и могућностима НИС-а, као и организовање праксе и радионица у циљу упознавања с пословањем компаније и стицања практичног искуства и знања. Такође, за средњошколце који победе на такмичењима у области физике, математике и руског језика, НИС ће организовати летњи камп у Бечићима, где ће најбољи имати прилику да стекну нова знања и унапреде своје вештине похађањем тренинга, радионица.

УСАИД је носилац пројекта – „Пројекат локалног одрживог развоја“, а кроз овај пројекат пружа се подршка МОС у спровођењу Стратегије на нивоу међуопштинских партнерстава, као и подршка организацијама младих/за младе, организацијама цивилног друштва и институцијама које се баве неформалним образовањем (Смарт Колектив, Балкански фонд за локалне иницијативе, Група 484, БОШ итд.). До сада је основано 10 мобилних тимова за каријерно вођење које чине представници НСЗ, струковних школа и КЗМ на подручју 10 општина, а око 1500 младих користило је овај програм.

У оквиру УСАИД „Програма за јачање економске сигурности“ кроз три тренинга обучено је 58 координатора КЗМ у области предузетништва, а усвојено је и реализовано 10 Акционих планова за развој омладинског предузетништва. Кроз 23 пројекта на реализацији поменутих акционих планова било је укључено око 3000 младих. Такође, одржана је обука за представнике 15 центара за развој каријере о сарадњи са послодавцима. Завршна конференција пројекта одржана је 7. марта 2013, а окупила је око 300 учесника.

4. КОНТИНУИРАНО ПРОМОВИСАЊЕ КВИС

Промовисање Стратегије подразумева континуирану активност која се спроводи кроз писање извештаја о реализованим активностима, објављивање публикација које се тичу Стратегије, онлајн подршка КВиС, као и промовисање Стратегије у медијима, на стручним конференција у земљи и иностранству и др.

Онлајн подршка КВиС спроводила се: кроз организовање и оглашавање пракси и радних места у сарадњи са послодавцима на сајту www.razvojkarijere.bg.ac.rs, (број посета у извештајном периоду износи: 246.617), кроз каријерно саветовање и унапређење првог онлајн система за планирање каријере младих у Србији – БОШ Каријера путем сајта www.karijera.bos.rs (број посета у извештајном периоду износи: 90.392), кроз каријерно информисање ученика завршних разреда основне школе путем сајта НСЗ www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs (број посета у извештајном периоду: 70.059 корисника из 387 градова из више од 60 држава у свету), Кроз професионалну оријентацију ученика завршних разреда основних школа и младих у Србији путем сајта www.profesionalnaorijentacija.org (број посета у извештајном периоду: 25.634) креираног у оквиру ГИЗ пројекта „Професионална оријентација у Србији“. У оквиру овог пројекта велика пажња се посвећује и промоцији важности професионалне оријентације. У складу са тим, објављени су бројни медијски прилози на ТВ, Интернету и у штампаним медијима (<http://www.mreza.rs/evronet/previous-episodes/Obrazovanje-i-nauka/38738/-profesionalna-orijentacija.html>, <http://www.studiob.rs/info/vest.php?id=87569>, <http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/Kako-izabrati-pravo-zanimanje.sr.html>).

Такође, ЦЗРК Универзитета у Београду у јавном градском предузећу Градске пијаце презентовао је своје активности за волонтере и запослене у овом предузећу, као и на сајму „*Job fair*“. Ангажовани у ЦЗРК Универзитета у Београду су у сарадњи са волонтерима у оквиру акције „ЦЗРК на твом факултету“ посетили 29 факултета БУ, током којих су лично контактирали око 2500 студената и прикупили 800 пријава за регистрацију. Током ових активности су студентима промовисане све услуге и актуелности које Центар нуди.

НСЗ и тренери за професионалну оријентацију и тренери за планирање каријере учествовали су у 15 радио и ТВ емисија и дали 10 изјава за штампане медије у вези са КВиС.

Приликом студијских посета МОС-у представници институција и организација из Чешке Републике, Републике Словачке, Републике Српске и Републике Словеније, које се баве младима, упознати су са процесом спровођења Стратегије.

Главни актери на спровођењу Стратегије су организовали и учествовали на бројним семинарима, тренинзима и конференцијама у земљи и иностранству, а које се тичу развоја система КВиС у свим областима.

Грађанске иницијативе, ПКС, МОС, МРЗСП су учествовали на конференцији „Млади и предузетништво“ на којој су представљени резултати истраживања о омладинском предузетништву и иницирана дискусија о начинима на које је могуће унапредити амбијент за предузетништво младих. ПКС је заједно са МПНТР, СКОНУС-ом и TEMPUS канцеларијом за Србију организовала два округла стола на тему образовања:

„Привреда и високо образовање - предузетништво, студентска пракса и каријерно вођење“. Студентска пракса и каријерно вођење помажу студентима у стицању радног искуства током студирања и сазнања о свету пословања и припремају их да даље успешно развијају каријеру. На округлим столовима представљени су примери добре праксе сарадње привреде и високог образовања. Организован је и округли сто „Привреда и високо образовање – Фармација“, који је посвећен дискусији о вештинама, знањима и компетенцијама које дипломирани фармацеути поседују након завршених интегрисаних академских студија фармације. Организатори округлог стола су били: Тим стручњака за реформу високог образовања, МПНТР, ПКС, СКОНУС, TEMPUS канцеларија за Србију, Фармацеутска комора Србије, Комора биохемичара Србије, Фармацеутски факултети у Србији. У сарадњи са ЕТФ, МРЗСП је покренуло иницијативу за унапређење реализације обука за незапослена лица за потребе тржишта рада и тим поводом организован је округли сто „Обуке за тржиште рада“ у циљу размене искустава различитих институција из земље, као и искустава других земаља. Учесници на овом округлом столу су били представници Словеније, Француске и Ирске.

У склопу манифестације „Дани каријерног вођења и саветовања“, 1. и 2. марта 2013. године у Београду, одржан је стручни скуп посвећен КВиС у организацији МОС и БОШ. Овом манифестацијом МОС, као носилац имплементационог процеса, обележило је три године спровођења Стратегије. Стручни скуп је окупио више од 60 учесника, а било је речи о значају КВиС, досадашњим резултатима сумираним у двогодишњем Извештају о спровођењу Стратегије каријерног вођења и саветовања.

Регионална конференција о КВиС „Млади и планирање каријере“, одржана је 14. марта 2013. године у Београду. Конференцију је организовала НСЗ уз подршку Међународне организације рада (у даљем тексту: МОР) у оквиру заједничког програма ПБИЛД у јужној Србији. Учествовало је преко 90 представника различитих институција укључујући и представнике асоцијација младих. Циљ конференције био је упознавање шире јавности са резултатима двогодишње сарадње у оквиру ПБИЛД пројекта. Конференција је била прилика за разговор о стању и перспективама КВиС младих у Србији, са фокусом на кориснике услуга и стручњаке. На конференцији је представљен и „Водич за избор занимања“ намењен младима који уписују средњу школу са циљем превенције незапослености и погрешног избора занимања. Поред приступа сајту, штампана верзија водича, чији је тираж 25.000 бесплатно се дистрибуира ученицима завршних разреда основне школе.

Међународни тренинг у оквиру програма Млади у акцији Европске комисије (у даљем тексту: ЕК) који се тиче боље запошљивости младих из мањинских група одржан је у октобру 2012. године са циљем изградње капацитета омладинских радника из Европе да подрже младе из различитих мањинских група како би се повећале њихове могућности за запошљавање и развој каријере. Тренинг је окупио 28 учесника и 5 експерата и реализатора из земаља Европске уније (у даљем тексту: ЕУ) и Југоисточне Европе.

Делегација РС учествовала је у априлу 2012. године на 10. пленарној седници Европске мреже политике целоживотног вођења (у даљем тексту: ЕЛПГН), у Копенхагену, Краљевина Данска. Ова мрежа има за циљ да помогне земљама које су чланице ЕУ и суседним земљама које испуњавају услове за развој Програма ЕУ за целоживотно вођење, као и ЕК у развоју европске сарадње на тему целоживотног вођења у сектору образовања и запошљавања. На седници је представљен тренутни развој целоживотног вођења у Краљевини Данској и дискутовано је о резултатима спровођења програма КВиС у 2011. и 2012. години. Учесници су били представници 31 државе чланица ЕЛПГН.

Представници МОС, БОШ, ЦЗРК у Београду и НСЗ учествовали су на конференцији „Мотивација за развој“ одржаној 10-12. октобра 2012. године у Софији, коју је организовао Euroguidance центар Бугарска.

Представник БОШ учествовао је у фебруару 2013. године на 12. Пленарној седници ЕЛПГН која је одржана у Даблину, Ирска. Састанак је организован од стране Националног центра за каријерно вођење у образовању и ЕК, као део догађаја „Председавање Републике Ирске Саветом Европске уније“ за 2013. годину. Главна тема састанка била је представљање и развој целоживотног вођења у Ирској и дискусија о питањима будућег развоја ЕЛПГН, посебно о евидентирању и мерењу ефеката целоживотног каријерног вођења.

Делегација РС је учествовала на регионалној конференцији „*New Skills for New Jobs*“ у Сарајеву, јула 2012. године у организацији Регионалног савета за сарадњу за представнике земаља Западног Балкана како би се разменила искуства, знања и добре праксе у погледу нових вештина на тржишту рада од значаја за образовање и запошљавање.

У извештајном периоду објављен је већи бој информативног материјала и публикација о услугама КВиС. МОС је у сарадњи са БОШ припремило „Водич за планирање каријере“ који омогућава најсавременије каријерно информисање у складу са потребама младих уз пуно уважавање постојећих тржишних услова. НСЗ је објавила „Водич за избор занимања“ за ученике завршних разреда основне школе у циљу планирања каријере, у сарадњи са МРЗСП, МОС и МОР. У оквиру Пројекта „Модернизација система средњег стручног образовања и обуке“ ИРА 07 публикован је „Водич за самовредновање за установе у стручном образовању“ и израђен „Приручник за праћење рада колега једнаких по образовању и позицији“, где су партнери МПНТР и МРЗСП.

ЗАКЉУЧАК

У току извештајног периода највећи помак направљен је у вези са укључивањем великог броја младих у процес КВиС, пре свега кроз услуге каријерног информисања. Томе је допринео растући број пружаоца каријерних услуга, на првом месту КЗМ које нуде услуге КВиС кроз различите модалитете. Најзаступљенија услуга у КЗМ је вршњачко каријерно информисање и вршњачке радионице за професионални развој које су се до сада показале као најкорисније за саме младе. Како би се даље унапредила ова услуга потребно је повећати видљивост каријерног информисања и његових ефеката у локалној заједници, како међу младима тако и међу институцијама.

Такође, универзитетски каријерни центри обогатили су свој рад највише кроз организовање програма праксе и успостављање боље сарадње са послодавцима. На основу потписаних протокола о сарадњи између Универзитета и јавних / јавних комуналних предузећа, велики број студената добио је прилику да стекне практично искуство и стечена знања примени у реалном пословном окружењу. Очекује се да ће искуства и вештине стечене на пракси омогућити студентима да унапреде кључне компетенције које су им неопходне како би боље одговорили на захтеве модерног тржишта рада.

Центар за КВиС младих талената наставио је са пружањем услуга стипендистима Фонда а највећи обухват остварен је кроз услуге каријерног информисања и радионица за професионални развој. Очекује се да ће у наредном периоду већи акценат бити на организовању пракси и реалних сусрета са светом рада, имајући у виду протокол који је министар омладине и спорта и председник Фонда за младе таленте потписала са директором НИС Гаспромњефта, као и друге потписане протоколе¹ и постигнуте споразуме са компанијама.

У погледу професионалне оријентације, кроз ГИЗ пројекат „Професионална оријентација у Србији“ посредством радионица које су осмислили школски тимови постигнут је велики обухват ученика завршних разреда основних школа, а планирано је да до краја пројекта све основне школе у Србији буду обухваћене. То ће допринети да млади доносе промишљене одлуке у вези са избором средње школе и занимања, а у складу са својим интересовањима, способностима, потребама и визијом доживотног учења. Такође, кроз програм професионалне оријентације млади ће стећи додатна знања и развити животне вештине неопходне са суочавањем са динамичним и променљивим светом рада.

Имајући у виду да је за остваривање свих активности планираних Акционим планом и финализацију процеса успостављања система КВиС остало још нешто више од годину ипо дана, могу се издвојити приоритети за предстојећи период:

---

¹Непосредно након извештајног периода ЕРСТЕ БАНКА а.д. Нови Сад и МОС потписали су средином априла 2013. године протокол о сарадњи у циљу запошљавања стипендиста Фонда за младе таленте. Протоколом је предвиђено да ЕРСТЕ БАНКА понуди стручно усавршавање студентима које стипендира Фонд кроз праксу и стицање практичног искуства и знања.

- Успостављање протокола о сарадњи кључних актера у развоју система КВиС;
- Стварање услова за формирање и рад Националног ресурсног центра за КВиС и успостављање информатичке базе;
- Израда Националног Програма за КВиС у складу са Стратегијом; и
- Примена Програма КВиС у складу са Стратегијом.

За све наведене активности већ су предузети почетни кораци како би се реализовале у складу са Стратегијом. На 6. седници Радне групе одржаној 28. маја 2013. године, предложено је да до наредне седнице, која ће се одржати у септембру, МОС припреми предлог протокола о сарадњи који би потписали кључни актери у развоју система КВиС. Очекује се да би такав протокол допринео ефикасности и бољој координацији у планирању и реализацији мера КВиС на националном нивоу. Протоколи овог типа већ су потписани на локалном нивоу у граду Крушевцу и општини Бор, а ширење ове праксе омогући ће да се и у локалним срединама развијају механизми за унапређење КВиС, да кључни актери континуирано размењују информације и усклађено спроводе активности из своје надлежности.

У вези са формирањем Националног ресурсног центра, МОС је у сарадњи са БОШ припремио нацрт пројекта за израду „Студије изводљивости за идентификовање и избор најефикаснијег и најбољег модела Националног ресурсног центра за каријерно вођење и саветовање“ који ће, од стране КЕИ, бити прослеђен Делегацији ЕУ на евалуацију након чега следе преговори око дефинисања буџета.

У оквиру Радног пакета 6 Темпус пројекта „Развој каријерног вођења у циљу унапређења високог образовања у Србији - CareerS“, почело се са израдом Стандарда КВиС за узрасну групу од 19 до 30 година, а у наредним месецима следи израда првих нацрта Програма и Методологије КВиС, такође за ову узрасну групу.